

تبیین تمديد تحریم‌های تسلیحاتی آمریکا علیه ایران در راستای استراتژی ایجاد تهدید

در هفته‌های اخیر دولت آمریکا قطعنامه‌ای را در میان شماری از اعضای شورای امنیت توزیع کرده و خواستار تمديد تحریم‌های تسلیحاتی علیه جمهوری اسلامی ایران شده است. این یادداشت، به بررسی این موضوع با توجه به استراتژی ایجاد تهدید توسط آمریکا می‌پردازد.

مقدمه

تحریم‌های بین‌المللی ناظر بر فروش تسلیحات به جمهوری اسلامی ایران به پایان خود نزدیک می‌شود. آمریکا ایران را متهم به حمایت از تروریسم کرده و خواستار تمديد این تحریم‌ها شده است. بر اساس قطعنامه ۲۲۳۱ سازمان ملل متحد هرگونه داد و ستد تسلیحاتی با ایران تا ۱۸ اکتبر امسال (۲۷ مهر) ممنوع است (۱). اینک چرا آمریکا انواع تحریم‌ها علیه ایران بخصوص از نوع تسلیحاتی را لغو نمی‌کند را می‌توان در تاکید بر استراتژی ایجاد تهدید و دشمن در سند امنیت ملی آمریکا به عنوان ابزاری کلیدی در سیاست خارجی این کشور در راستای سیاست‌های نفوذ طلبی در مناطق مختلف جهان دانست. آمریکا بعد از حادثه یازده سپتامبر به دلیل اهمیت‌های ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک خاورمیانه تلاش کرد به این منطقه نفوذ کند و خود را به عنوان کنشگری تاثیر گذار و هژمون معرفی کند. اما این کشور برای اینکه بتواند به حضور خود مشروعیت ببخشد و آن را توجیه کند با استفاده چنین استراتژی ایران را به عنوان تهدید و دشمن در خاورمیانه معرفی کرده است. هدف این نوشتار پاسخ به این سوال است که سیاست تمديد تحریم‌های تسلیحاتی علیه جمهوری اسلامی ایران توسط آمریکا در راستای استراتژی ایجاد تهدید و دشمن به چه دلیل می‌باشد.

بررسی سند امنیت ملی آمریکا

سند فعلی امنیت ملی آمریکا به بررسی و ارائه سیاست‌هایی برای بازگشت این کشور به هژمون جهانی می‌پردازد. در این سند تشریح می‌کند برای اینکه آمریکا سیاست‌های خود را در راستای تحقق اهداف کلان که همان بازگشت اقتدار گذشته این کشور است، باید سه مولفه مهم از نوع توان سیاسی برای نفوذ مستمر و تاثیر گذار و همچنین توانایی روند سازی در مناطق مختلف، افزایش توان اقتصادی و ایجاد وابستگی سایر کشورها و همچنین استفاده از قدرت نرم برای پیشبرد اهداف ملی آمریکا را به عنوان ابزارهایی مهم در سیاست خارجی مور استفاده قرار گیرد. پس در نهایت با توجه به اهداف سیاسی-امنیتی، اقتصادی و نرم ذکر شده، این سند به استراتژی ایجاد تهدید و دشمن در سیاست خارجی آمریکا

می‌پردازد و توضیح می‌دهد برای اینکه این کشور در مناطق مختلف جهان در راستای نیل و حفظ منافع خود حضور فعال داشته باشد، بایستی در مناطق مورد نظر به ایجاد تهدید و دشمن روی بیاورد و در نتیجه حضور خود را گسترش دهد. این سند چهار کشور ایران، کره شمالی، چین و روسیه را به عنوان تهدید و دشمن برای آمریکا از لحاظ سیاسی-امنیتی و اقتصادی معرفی کرده است و توضیح می‌دهد که این کشورها مانعی برای بازگشت آمریکا به هژمون جهانی هستند. بنابراین استراتژی آمریکا در اجرای چنین سیاستی در مناطق مختلف جهان به این دلیل می‌باشد که بتواند به واسطه دشمنی با یک کشور در منطقه ای خاص اهداف خود را پیگیری کند و دلایلی برای توجیه و مشروعیت بخشیدن کنش‌ها و بازیگری خود برای دولت‌های آن منطقه داشته باشد. قابل ذکر است در این سند به تعداد ۱۷ مرتبه به صورت مستقیم به ایران اشاره شده است و این کشور را به عنوان تهدید و دشمن معرفی کرده است. بنابراین استراتژی آمریکا در راستای سیاست تهدید و دشمن سازی برای حفظ و تحقق اهداف در سه حوزه سیاسی-امنیتی، اقتصادی و نرم در راستای تحقق هدف غایی که همان هژمون جهانی است، قابل تحلیل و بررسی می‌باشد (۲).

حوزه سیاسی-امنیتی

همانگونه که در تبیین سند نیز توضیح داده شد توجه به توانمندی سیاسی و توان روند سازی در سیاست خارجی آمریکا تاکید ویژه شده است و توضیح می‌دهد این کشور باید در تحولات مناطق مختلف نظام بین الملل حضور گسترده و فعال داشته باشد. آمریکا به دلیل داشتن منافع مهم و کلیدی در منطقه خاورمیانه شامل مواردی همچون حفظ امنیت و ثبات رژیم صهیونیستی، پیگیری در به نتیجه رساندن طرح سازش خاورمیانه به نفع رژیم صهیونیستی، عدم ایجاد همگرایی منطقه ای برای دشمنی با آمریکا در خاورمیانه، تحکیم هژمونی خود در کشورهای منطقه و در نهایت هدایت تحولات مهم در این منطقه در راستای سیاست‌ها و منافع ملی خود و کشورهای که از سیاست او تبعیت می‌کنند، تلاش کرده است یک دلیل قانع کننده داشته باشد که بتواند با مشروعیت بخشیدن به حضور در خاورمیانه، کشورهای این منطقه را با خود همراه کند و در نتیجه این نفوذ طلبی را فعال تر و مستمرتر ادامه دهد (همان ۲). یکی از ابزارهای مهم در سیاست خارجی آمریکا در راستای افزایش توان سیاسی و امنیتی استفاده از سیاست موازنه قوا می‌باشد که این کشور در خاورمیانه به وسیله همراه کردن کشورهای منطقه با خود علیه جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. بنابراین آمریکا برای اینکه بتواند کشورهای منطقه را با خود برای مقابله با ایران همراه کند باید ایران را به عنوان تهدیدی بزرگ معرفی کند تا این کشورها برای حفظ امنیت و بقای خود سیاست‌های آمریکا را دنبال کنند و از حضور آمریکا در خاورمیانه استقبال کنند.

حوزه اقتصادی و نرم

با توجه به تاکید بر اهمیت اقتصادی در سند امنیت ملی آمریکا، این سند توضیح می‌دهد بایستی برای افزایش قدرت و توان نفوذ در عرصه بین الملل، نظام اقتصادی این کشور به عنوان یک مدل فراگیر در نظام بین الملل گسترش یابد و از همه شرایط اقتصادی در مناطق مختلف به نفع آمریکا استفاده شود (همان ۲). حضور آمریکا در خاورمیانه از منظر اقتصادی را در دو زمینه می‌توان تحلیل کرد: ابتدا در زمینه انرژی و مواد خام معدنی که در گذشته هم شاهد چنین

سیاستی در راستای ایجاد تهدید علیه کشور عراق و حمله نظامی به این کشور مبنی بر مجهز بودن عراق به سلاح کشتار جمعی بوده‌ایم که پشت پرده این سیاست، نفوذ طلبی در عراق برای بهره بردن از منابع انرژی این کشور بوده است. اما مورد دوم آمریکا به عنوان بزرگترین تولید کننده تسلیحات نظامی، نیاز دارد برای تولیدات خود بازارهایی را ایجاد کند و در آنجا این محصولات را عرضه کند که خاورمیانه به دلیل حکومت‌های محافظه کار بازار مناسب برای این کشور بوده است. آمریکا به عنوان کشوری که طرفدار حفظ وضع موجود نظام بین‌الملل می باشد همواره سعی کرده است با استفاده از توان هنجار سازی و نهاد سازی و در نهایت با استفاده از قدرت نرم در سیاست خارجی خود با ایجاد اتحادها و ائتلاف‌ها و همچنین با اتکا به توان رسانه‌ای بر علیه کشورهایی همچون ایران که مخالف وضع موجود هستند چالش‌هایی را ایجاد کند و در نهایت به سیاست‌های توسعه طلبی خود ادامه دهد. در نتیجه تهاجم‌های رسانه‌ای و ایجاد ائتلاف‌های غربی-عربی علیه ایران نشانه‌هایی از سیاست‌های نرم و هنجاری آمریکا در خاورمیانه می باشد.

نقش تحریم تسلیحاتی بر سیاست های امنیتی ج.ا.ایران

تا به امروز ایران در شرایط تحریم تسلیحاتی، نقش کلیدی در شکست داعش، احیای بازدارندگی علیه آمریکا بعد از حمله موشکی به پایگاه عین الاسد و حفظ موازنه‌های نظامی در منطقه داشته و از این پس نیز صرفنظر از آنکه چه پیش آید، می‌توان همان نقش آفرینی‌ها در راستای تامین امنیت منطقه را ادامه داده و این قابلیت‌ها را ارتقا دهد (۳). البته باید خاطر نشان ساخت با توجه به همراهی روسیه با سیاست های ایران در سطح منطقه به واسطه وجود دلایلی همچون: مخالفت با یکجانبه‌گرایی و برتری طلبی آمریکا در سطح بین‌الملل؛ سابقه همکاری‌های تسلیحاتی نظامی میان ایران و روسیه؛ همخوانی نگاه دو کشور در خصوص امنیت، ثبات، ژئوپلیتیک منطقه و ضرورت تقویت موازنه و بازدارندگی در مقابل آمریکا و متحدان آن؛ خواست روسیه از بهره‌برداری اقتصادی در قبال فروش تسلیحات به ایران؛ و اعتقاد روسیه به احتمال مرگ برجام در صورت تمدید تحریم‌های تسلیحاتی علیه ایران به احتمال فراوان این مهم توسط روسیه و تو خواهد شد (۴).

نتیجه گیری

به عقیده نگارنده با توجه به اهمیت استراتژی ایجاد تهدید و دشمن و بزرگنمایی آن در سند امنیت ملی آمریکا، این کشور برای اینکه بتواند به عنوان یک هژمون نقش کارگزاری خود را بر سایر کشورهای منطقه تحمیل کند و سیاست‌های توسعه طلبانه خود، استفاده حداکثری از منابع منطقه، نفوذ مستمر در خاورمیانه و حمایت حداکثری از منافع را داشته باشد، به ساخت و بزرگنمایی یک تهدید و دشمن و در ادامه به تمدید تحریم‌ها علیه ایران روی می آورد تا در نهایت سایر کشورهای منطقه برای ثبات و تامین امنیتشان تابع سیاست‌های آمریکا بوده و این حضور را مشروع بدانند و لذا از آن استقبال کنند. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که آمریکا به دلیل افول هژمونی خود و کم شدن فاصله‌اش با رقبای سیاسی در مناطق مختلف جهان، امروزه بر ایجاد تهدید و دشمن به عنوان یک ابزار سیاسی-امنیتی و اقتصادی در سیاست خارجی خود بهره می‌برد که سیاست اعمال تحریم و عدم لغو آن نیز در راستای این نوع استراتژی می‌باشد. پس

در نتیجه چنین سیاستی توسط آمریکا به ضرر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و باید با سیاست‌های نرم و با ایجاد همگرایی و اتحادهایی با کشورهای منطقه‌ای و و فرامنطقه‌ای همچون چین و روسیه به واسطه برخورداری از حق و تو در شورای امنیت سازمان ملل، چنین سیاستی از جانب آمریکا را خنثی کرد. با این حال تا به امروز ایران در شرایط تحریم تسلیحاتی، نقش کلیدی در شکست داعش، احیای بازدارندگی علیه آمریکا بعد از حمله موشکی به پایگاه عین الاسد و حفظ موازنه‌های نظامی در منطقه داشته و از این پس نیز صرفنظر از آنکه چه پیش آید، می‌توان همان نقش آفرینی‌ها را ادامه داده و این قابلیت‌ها را ارتقا دهد.

منابع

۱. رضا رسالت، طرح آمریکا برای تمدید تحریم تسلیحاتی ایران؛ از خیال‌پردازی تا واقعیت

://://۸۳۷۷۲۴۵۵/

, ۲۰۱۷.۲

://://۸۳۷۷۸۸۱۴۳/

۴. علی رضا نوری، روسیه و تحریم‌های تسلیحاتی ایران؛ موضع و دامنه حمایت

://://